

INTERVIEWS | 21 MEI 2021

GEZONDE EN DUURZAME VOEDSELKEUZE

Auteur: Naeem Arif EMIA RO - Drs. Margot Hovestad RO

Beeld: Het Voedingscentrum - Shelley Pauls - Adobe Stock

Leestijd: 7 min

Na een aantal pogingen verschijnt manager Bedrijfsvoering bij het Voedingscentrum Jelle Jager via Teams in beeld. Audit Magazine sprak met hem over de taken, de financiering en het in control zijn van het Voedingscentrum.

Wanneer is het Voedingscentrum opgericht?

“Dat was in de Tweede Wereldoorlog met als doel de bevolking te leren hoe zij moest omgaan met voedselschaarste. Ook na de oorlog is de noodzaak blijven bestaan om de bevolking te informeren over voeding. Het accent is in de loop der jaren echter wel verschoven: van het omgaan met schaarste naar het omgaan met overvloed. Een aantal jaren geleden verscheen daarover het boek *Van schaarste naar overvloed*. De adviezen van het Voedingscentrum zijn ook in een ander perspectief komen te staan. De Schijf van Vijf, die iedereen wel kent, is hierbij de rode draad.”

Jelle Jager, Voedingscentrum

Wat is precies de taak van het Voedingscentrum?

“Onze hoofdpopdracht is onze missie en dat is dat het Voedingscentrum consumenten informeert over – en hen stimuleert tot – een gezonde, veilige en meer duurzame voedselkeuze. Bij duurzaamheid moet gedacht worden aan minder verspilling en minder dierlijke eiwitten. Ook andere onderwerpen zoals de gezonde kantine op scholen en het stimuleren van het geven van borstvoeding passen bij een gezonde voedselkeuze. Onze taak voeren we op dit moment uit met ruim tachtig medewerkers, zestig fte en we hebben een begroting van ongeveer € 11 miljoen.”

Wie is de belangrijkste opdrachtgever en financier van het Voedingscentrum?

“De overheid is onze enige financier. We ontvangen geld van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) en van het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV). Vanuit VWS ontvangen we middelen in het kader van gezonde voeding en van LNV vanuit de voedselketen en duurzaamheid. We ontvangen de gelden in de vorm van een instellingssubsidie die gebruikt wordt voor het geven van informatie die onder andere op de website staat. Deze subsidie is een onderdeel van de rijksbegroting. Daarnaast ontvangen we projectsubsidies voor specifieke onderwerpen. Voor deze subsidies wordt ieder jaar door de ministeries gekeken hoeveel gelden zij voor ons kunnen vrijmaken. Door deze vorm van financiering kunnen we geen partij kiezen bij politieke onderwerpen. We kunnen wel aangeven dat bepaalde dingen kunnen werken, maar dat moet dan wel wetenschappelijk onderbouwd zijn en zonder eigen kleuring. Overigens spreken wij, desgewenst, wel met alle politieke partijen in het kader van hun partijprogramma.”

“Mensen kunnen wel goed geïnformeerd zijn over gezonde voeding, maar dan nog worden ze continu verleid tot het eten van slechte voeding”

U ontvangt dus geen financiering van derden?

“Doordat het Voedingscentrum alleen financiering van de overheid ontvangt kunnen we onafhankelijke adviezen geven. Bij financiering door een derde (commerciële) partij loop je het risico op een gekleurd advies. Het Voedingscentrum is

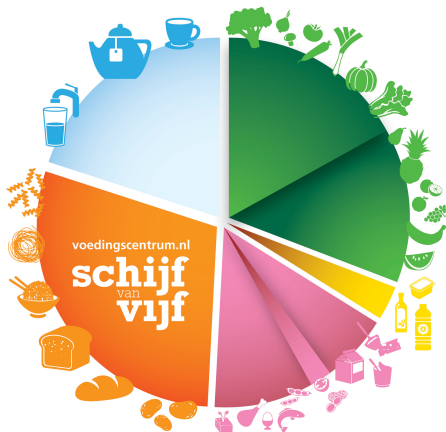
AUDIT

MAGAZINE

ongeveer twintig jaar geleden ontstaan uit het Voorlichtingsbureau voor voeding en diverse stichtingen die zich bezighielden met voeding. Deze stichtingen hadden leerstoelen die deels gefinancierd werden door derden. Het Voedingscentrum is hiermee gestopt omdat dit door een aantal mensen werd gebruikt om aan te geven dat we niet onafhankelijk zijn.”

Werkt het Voedingscentrum wel samen met derde partijen?

“Ja, we werken wel samen met derde partijen. Hiervoor is een gedragscode. We willen graag projecten doen met bijvoorbeeld supermarkten omdat je dan een groot bereik hebt. Dit hebben we in het verleden gedaan met het 'eetmaatje'. Dit is een maatbeker voor rijst, pasta en couscous en daarmee kun je porties gemakkelijker afmeten. Zo kan iedereen een bijdrage leveren aan het tegengaan van verspilling. Het eetmaatje is door ons ontwikkeld, betaald en gratis meegegeven aan klanten via Albert Heijn. Zo doen we diverse campagnes met verschillende supermarkten.”

Heeft het voedingscentrum nog concurrenten?

“We hebben niet echt een concurrent. Er zijn wel instellingen die raakvlakken hebben met onze werkzaamheden. Denk bijvoorbeeld aan Milieu Centraal, zij richten zich ook op leven in een gezond milieu en Pharos, dat als doel heeft het terugdringen van grote gezondheidsverschillen.”

Hoe houden jullie de organisatie in control?

“Als je mij vraagt of het Voedingscentrum in control is dan zeg ik natuurlijk 'ja'. Ons proces van plannen en verantwoording afleggen over de projecten is best lastig. In de zomer vindt al afstemming plaats voor de projecten van het komende jaar. De aanvraag voor de projecten moet namelijk in oktober worden gedaan en de subsidies worden in december toegekend. Maar we zijn ook tot en met april bezig met de verantwoording en afronding van de projecten van het voorgaande jaar.

Om de voortgang van de projecten te volgen/bewaken, wordt door het MT iedere zes weken de status van de projecten besproken. Op deze manier worden de lopende projecten gemonitord en zo nodig bijgestuurd. Daarnaast wordt drie keer per jaar de rolling forecast besproken. Dit alles helpt om in control te blijven.”

“Onze middelen zijn uiteraard beperkt in vergelijking tot bijvoorbeeld fabrikanten. Maar we proberen op een slimme manier van technieken als nudging gebruik te maken”

Meet het Voedingscentrum ook de effecten van de werkzaamheden?

"Ieder jaar wordt de naamsbekendheid gemeten van het Voedingscentrum en daaruit blijkt dat onze adviezen betrouwbaar worden gevonden. Bij de Gezonde Schoolkantine krijgen de scholen een schaal in hoe gezond ze zijn. Ze kunnen brons, zilver of goud krijgen. Op basis hiervan kunnen we rapporteren hoeveel scholen welke schaal hebben. Daarnaast hopen we ook dat ouders het belangrijk gaan vinden dat een schoolkantine een bepaalde schaal heeft en zij dat mee laten wegen bij de keuze van een school. Hiermee wordt een gezonde schoolkantine een onderscheidend kenmerk voor een school."

Vragen de ministeries om verantwoording van de uitgegeven subsidies?

"De ministeries willen graag dat de subsidieverstreking meetbaar wordt gemaakt. Effectmeting bij de verstrekte projectsubsidies is een eis, net zoals een rapportage inclusief evaluatie. Daarnaast wordt op ieder project een accountantscontrole uitgevoerd. Door de externe accountant wordt per project een rapport van feitelijke bevindingen afgegeven. De controle is vooral gericht op de rechtmatigheid van de uitgegeven euro's. Mijn afdeling is gedurende het jaar bezig met het maken van projectrapportages en dergelijke, die gebruikt worden door de externe accountant. De medewerkers weten wat de externe accountant vraagt en bereiden dat voor."

De meeste Nederlanders kennen de Schijf van Vijf. Hoe komen jullie tot een gedragen

Schijf van Vijf?

"Door de Gezondheidsraad worden richtlijnen opgesteld voor goede voeding, deze worden periodiek herzien. Door het Voedingscentrum worden deze richtlijnen vertaald naar de Schijf van Vijf. Dit gebeurt door onze kennisspecialisten. De Schijf van Vijf is in de basis niet veranderd in de loop der jaren. Er zijn wel nuances aangebracht. Groente en fruit zitten samen in één vak, maar het belang is anders. Omdat deze producten in één schijf zitten betekent dit niet dat de voedingsstoffen in fruit en groente identiek zijn, er is een verschil dat ertoe doet. Bij te veel fruit kan iemand bijvoorbeeld te veel suikers binnenkrijgen. Dit geldt voor meerdere schijven. Eigenlijk zou je een schijf van negen moeten hebben, maar communicatietechnisch is dat niet wenselijk. We adviseren dan ook om binnen de verschillende vakken te variëren, door steeds iets anders te kiezen binnen de groepen voedingsmiddelen die daar staan."

Zijn er nog andere activiteiten naast de Schijf van Vijf?

“Onze Schijf van Vijf is bekender dan wij als Voedingscentrum. De Schijf van Vijf is een grote ‘asset’ van ons. Daarnaast zijn er diverse projecten die lopen. Een project dat nu bijvoorbeeld loopt is om aandacht te geven aan de eetomgeving, de context. Mensen kunnen wel goed geïnformeerd zijn over gezonde voeding, maar dan nog worden ze continu verleid tot het eten van slechte voeding. Denk aan alleen al aan het aantal reclame-uitingen waar onze zintuigen dagelijks aan blootgesteld worden. Als je op een treinstation bent ruik je allerlei etensgeuren en zijn er diverse voedselwinkels. We weten dat veel van dit soort voeding niet goed is, maar worden toch verleid om een verkeerde keuze te maken. Het project wil ervoor zorgen dat onze eetomgeving gezonder wordt.”

“Doordat het Voedingscentrum alleen financiering van de overheid ontvangt kunnen we onafhankelijke adviezen geven. Bij financiering door een derde (commerciële) partij loop je het risico op een gekleurd advies”

Maakt het Voedingscentrum ook gebruik van technieken als ‘nudging’?

“Ja, van nudging wordt gebruikgemaakt. Het Voedingscentrum probeert gebruik te maken van diverse moderne technieken om het gedrag van mensen in de gewenste richting te sturen. We zijn ook aanwezig op social media met een groot bereik en hebben een webcare team. Onze middelen zijn uiteraard beperkt in vergelijking tot bijvoorbeeld fabrikanten. Maar we proberen op een slimme manier van deze technieken gebruik te maken.”

Heeft de coronacrisis nog invloed op de werkzaamheden van het Voedingscentrum?

“Twee tot drie jaar gelden zijn we volledig in de cloud gaan werken en hebben we tegelijkertijd ingezet op een duurzamer kantoor. We zitten ook dichtbij het centraal station van Den Haag. Doordat we over zijn gegaan op de cloud konden we makkelijk thuis werken. Voor een aantal projecten is het wel lastig. Voor de Gezonde Schoolkantine bijvoorbeeld gaan onze medewerkers langs bij scholen. Dat is nu lastig. Daarnaast missen we toch de informele communicatie met elkaar over hoe de verschillende projecten lopen. Denk aan het bekende praatje bij de koffieautomaat. Nu is iedereen veel individueller bezig.”

Hoe geven de medewerkers van Voedingscentrum het goede voorbeeld?

“Het Voedingscentrum heeft diëtisten in dienst die scholen bezoeken met leaseauto's die bestickerd zijn met het logo van het Voedingscentrum. Zij mogen daarmee bijvoorbeeld niet bij de welbekende fastfoodketens parkeren. Dat geeft

een verkeerd beeld. We proberen naar buiten toe het goede voorbeeld te geven. Het is ook vaak zo dat medewerkers die bij ons solliciteren al bezig zijn met gezond leven en eten, dus het is niet nodig om medewerkers daar richtlijnen/eisen voor mee te geven.”

Bestaat er een samenwerkingsverband met Voedingscentra buiten Nederland?

“Er is een alliantie opgericht met andere Europese voedingscentra, de European Public Health Nutrition Alliance. In deze alliantie vindt afstemming met andere landen plaats, onder andere op het gebied van voeding en campagnes. Zo wordt van elkaar geleerd. De WHO wordt hier ook van op de hoogte gehouden en wil geïnformeerd worden.”

Over

Jelle Jager werkt sinds 2006 bij het Voedingscentrum, op dit moment als manager Bedrijfsvoering. Daarvoor vervulde hij door de jaren heen verschillende functies op het gebied van finance en control bij de ruimtevaarttak van Fokker, Getronics en de TU Delft.

Tags: Food

Bron url: <https://auditmagazine.nl/interviews/gezonde-en-duurzame-voedselkeuze/>